

CUPRINS

Despre proiect	03.
Egalitatea de șanse	08.
Nediscriminarea	09.
Dezvoltarea durabilă	10.
Noile coduri, medierea și arbitrajul	12.
Considerații generale	18.
Cadrul legal aplicabil medierii	20.
Metodologie	26.
Interpretare	27.
Concluzii și recomandari	54.
Anexe	59.
I. Chestionar	59.
II. Frecvență respondenți	66.
III. Interpretarea rezultatelor pentru Q1, Q11, Q12, Q16, Q17, Q20	67.

**“Nimeni nu-i mai
presus de lege.”**

Despre proiect

Statisticile recente au indicat că la nivelul curților de apel, încărcătura medie pe judecător a crescut constant în ultimii 3 ani, la fel și la nivelul tribunalelor și judecătoriilor.

Numărul dosarelor ce trebuie soluționate de un magistrat într-un an este cuprins între 650 și chiar 2.300, potrivit Raportului privind starea justiției 2017 al Consiliului Superior al Magistraturii. Acest fapt este cauzat și de lipsa de informare a populației în legătură cu metodele alternative în justiție pe care le au la îndemână pentru rezolvarea litigiilor.

Pornind de la această realitate, ASSOC, în parteneriat cu ASSOC Sud-Centru și Primăria Comunei Măciuca, și-a propus îmbunătățirea accesului la justiție pentru cetățeni, în special pentru cei din grupuri vulnerabile, precum și îmbunătățirea calității serviciilor de suport, inclusiv asistență juridică.

Respectarea drepturilor fundamentale trebuie să fie efectivă, ceea ce înseamnă că, atunci când unei persoane îi sunt încălcate drepturile, beneficiază de o cale de atac eficientă în fața unei instanțe judecătorești.

Dreptul la o cale de atac este prevăzut în articolul 21 din Constituția României. Persoanele implicate au dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege. Normele în viagoare mai prevăd că orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărută și reprezentată.

Obiectivul general al proiectului îl reprezintă îmbunătățirea accesului la justiție pentru cetățeni, în special pentru grupuri vulnerabile, precum și îmbunătățirea calității serviciilor de suport, inclusiv asistența juridică.

Proiectul vizează acțiuni de degrevare a instanțelor și parchetelor prin promovarea medierii/arbitrajului ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor.

Pe durata proiectului, au loc campanii regionale de informare prin întâlniri în comunitate și focus-grupuri, și cursuri de formare cu practicieni în drept. Rezultatul scontat este de a le favoriza cetățenilor acces facil la procedurile judiciare prin servicii de mediere și consiliere juridică.

Regiunile în care suntem prezenți:

Nord-Vest: Bistrița-Năsăud, Maramureș, Satu Mare, Sălaj

Centru: Alba, Sibiu

Sud-Muntenia: Argeș

Sud-Vest Oltenia: Vâlcea

Vest: Hunedoara

Scopul proiectului constă în creșterea nivelului de conștientizare, cunoștințe și implicare din partea cetățenilor cu privire la drepturile și obligațiile lor, ceea ce va avea ca rezultat un acces mai facil la procedurile judiciare prin servicii de mediere și consiliere, dar și un grad crescut al metodelor alternative de soluționare a litigiilor.

Cui se adresează proiectul:

- Persoane sărace
- Copii
- Persoane cu dizabilități
- Persoane de etnie romă
- Femei vulnerabile
- Minorități naționale
- Vârstnici
- Refugiați

ASSOC

Coordonator
Asociația ASSOC

Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC s-a înființat în 1995, la Baia Mare, ca organizație dedicată susținerii persoanelor vulnerabile. În prezent, este printre cele mai active organizații naționale în domeniul economiei sociale și furnizării de servicii sociale. Reforma sistemelor sociale, inovația socială și dezvoltarea de proiecte sociale reprezintă coloana vertebrală a asociației, iar, cei peste 20 de ani de activitate, ne-au întărit convingerea că sustenabilitatea sistemului social depinde de promovarea economiei sociale, structurile de acest fel putând să ofere șanse reale persoanelor din grupurile vulnerabile și, totodată, să asigure independența financiară necesară unui parcurs fără sincope. În perioada 2011 - 2016, ASSOC a finalizat implementarea ca solicitant și partener a 18 proiecte din fonduri structurale europene și a înființat peste 70 de structuri de economie socială, care au dus la crearea de locuri de muncă pentru persoane vulnerabile. SES-urile/intreprinderile sociale create au generat peste 300 de locuri de muncă adresate persoanelor vulnerabile. Prin proiectele inițiate, ASSOC a acționat ca un incubator de proiecte și idei sociale.

Partener
ASSOC Sud-Centru

Funcționează ca filială a Asociației Profesionale Neguvernamentale de Asistență Socială, organizațiile, dar și reprezentanții acestora derulând în trecut proiecte comune. Preocuparea pentru dezvoltarea serviciilor sociale și implementarea unor practici moderne în domeniu au transformat o prietenie într-o colaborare instituționalizată. În anul 2015, aceasta s-a înregistrat oficial ca asociație de sine stătătoare cu numele ASSOC Filiala Vâlcea, preluând ideile comune, acelea de a susține persoanele dezavantajate și a promova profesia de asistent social. Extinderea activităților din ultimii trei ani a dus la o nouă etapă de dezvoltare, iar din 2019 organizația a devenit ASSOC Sud-Centru. Înființată de un grup de profesioniști din domeniul asistenței sociale, cu experiență de lucru vastă, structura teritorială ASSOC Sud-Centru are ca obiective principale organizarea unei structuri de servicii sociale viabile care să vină în întâmpinarea nevoilor tuturor categoriilor aflate în stare de excluziune socială, îmbunătățirea standardelor de viață și a sănătății publice, dar și implicarea în armonizarea legislației sociale la standardele europene.

Partener
Primăria Măciuca

Comuna Măciuca este o unitate administrativ teritorială din județul Vâlcea cu o populație de aproximativ 2.200 de locuitori distribuită în nouă sate aparținătoare: Bocșa, Botorani, Ciocănari, Măciuceni, Măldărești, Oveselu, Popești, Ștefănești și Zăvoieni. Primăria și Consiliul Local Măciuca derulează o serie de proiecte cu finanțare din bugetul propriu, dar și din fonduri guvernamentale și europene. Cel mai important proiect, respectiv cea mai mare finanțare europeană este reprezentată de proiectul “Complex de servicii sociale pentru persoane vârstnice”, a cărui implementare va asigura servicii sociale de îngrijire la domiciliu, centru de zi și cantina socială în comuna Măciuca. În proiectul actual, administrația locală va oferi servicii de consiliere și asistență juridică persoanelor din grupuri vulnerabile.

"Unde încep, până la urmă, drepturile universale ale omului? În locuri mici, aproape de casă - atât de aproape și atât de mici încât nu se pot vedea pe nicio hartă a lumii. (...) Dacă aceste drepturi nu semnifică nimic aici, acasă, nu au semnificație nicăieri"

Eleanor Roosevelt (1884-1962)

Egalitatea de șanse

Egalitatea de șanse este principiul care are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

Acest principiu este aplicat în domeniul muncii, al accesului la educație, sănătate, cultură și informare, al participării la luarea deciziilor și al furnizării accesului la bunuri și servicii. Egalitatea de șanse este prevăzută în legislația din întreaga lume pentru a garanta tratamentul egal indiferent de rasă sau origine etnică, religie, credință, dizabilitati, orientare sexuală și vârstă.

România și-a aliniat legislația la cea europeană în domeniu, ca urmare a aderării la Uniunea Europeană, unde directivele corespund mai multor teme:

- plată egală pentru muncă de valoare,
- tratament egal la locul de muncă,
- tratament egal cu privire la sistemul de securitate socială,
- tratament egal pentru angajați pe cont propriu,
- protecția maternității,
- organizarea timpului de lucru,
- concediu parental,
- nediscriminarea lucrătorilor cu normă redusă.

Nediscriminarea

Discriminarea, conceptul de la baza principiului egalității de șanse, se referă la orice deosebire, excludere, restricție sau preferință pe baza criteriilor prevăzute de legislația în vigoare.

Dreptul privind nediscriminarea interzice situațiile în care persoanele sau grupurile de persoane aflate într-o situație similară sunt tratate diferit, precum și situațiile în care persoanele sau grupurile de persoane aflate în situații diferite sunt tratate în mod identic.

În legislația românească, criteriile de raportare sunt: rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârsta, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertatilor fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

Discriminarea poate fi sexuală (a minorităților sexuale și între sexe), etnică, rasială, socială. Ea poate fi directă, când tratamentul defavorabil se îndreaptă direct împotriva unei anumite persoane, pe motive de sex (graviditate, naștere), rasă, etnie, categorie socială (persoanele cu handicap sunt una dintre cele mai discriminate categorii sociale) sau indirectă, când tratamentul defavorabil este îndreptat împotriva unui grup de persoane de un anumit sex, etnie, rasă, categorie socială etc.

Scopul dreptului privind nediscriminarea este de a asigura tuturor persoanelor perspective egale și echitabile de acces la oportunitățile disponibile în societate.

Dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea durabilă a fost gândită ca o soluție la criza ecologică determinată de intensă exploatare industrială a resurselor și degradarea continuă a mediului și caută în primul rând preservarea calității mediului înconjurător.

Ideea care stă la baza acestui concept este aceea de a asigura o calitate mai bună a vieții pentru toți locuitorii planetei, atât pentru generația prezentă, cât și pentru generațiile viitoare.

În prezent, conceptul s-a extins asupra calității vieții prin repartizarea bogăției între țările dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, asigurarea unui trai decent milioaneilor de bărbați, femei și copii aflați în pericol, acolo unde planeta pare deja asfixiată de exploatarea excesivă a resurselor naturale, dar mai ales cum să facem să transmitem o planetă sănătoasă generațiilor viitoare.

Dezvoltarea durabilă aduce în prim plan un nou set de valori care va ghida viitorul model de progres economic și social, valori ce vizează mai ales omul și nevoile sale prezente și viitoare, mediul natural - protejarea și conservarea acestuia, precum și atenuarea deteriorării actuale a ecosistemelor.

**„Nu toți putem înfăptui lucruri mari.
Dar putem face lucruri mici cu o iubire mare.”**

Maica Tereza (1910 - 1997)

Noile coduri, medierea și arbitrajul

Codul civil conține norme care răspund nevoilor și dinamicii vieții sociale. Transformările societății românești și noul statut al țării noastre de stat membru la Uniunea Europeană au impus adoptarea unui instrument modern de reglementare a aspectelor fundamentale ale existenței individuale și sociale, adaptat normelor de terminologie actuale.

În Raportul intermediar al Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare¹ a fost subliniată deosebita importanță pentru sistemul judiciar a adoptării celor patru noi coduri - Codul de procedură civilă și Codul civil, Codul de procedură penală și Codul penal.

Din perspectiva Comisiei Europene, noile acte normative trebuie să răspundă necesității unui cadru legislativ modern, să reprezinte un răspuns coerent și articulat la nevoia de reformare atât a instituțiilor și a mecanismelor fundamentale ce țin de substanța relațiilor socio-economice, cât și a instrumentelor procedurale.

Răspunzând necesității de adaptare a actualei legislații la exigențele realităților social-economice, la elaborarea Codului Civil s-au urmărit modele moderne existente în alte legislații, modificările și completările Vechiului Cod Civil, prevederile conținute de instrumente comunitare și internaționale, cadru legislativ intern, soluțiilor oferite de doctrină și jurisprudență de-a lungul anilor, cât și aspectelor reclamate de realitățile în continuă schimbare.

Legea nr. 287/2009 privind Codul Civil a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 505 din 15 iulie 2011 și promovează o concepție monistă de reglementare a raporturilor de drept privat într-un singur cod. Astfel, Codul Civil încorporează totalitatea reglementărilor privitoare la persoane, relațiile de familie și relațiile comerciale, dar și dispozițiile de drept internațional privat, care până la redactarea acestuia faceau obiectul unei legi distincte.

¹ Bruxelles, 12 februarie 2009

Adoptarea Noului Cod civil a impus promovarea Legii nr. 71 din 3 iunie 2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil². Aceasta reglementează măsurile de ordin legislativ vizând corelarea, modificarea, completarea și/sau abrogarea dispozițiilor legilor speciale cu incidență în materia dreptului civil, dar și în alte domenii.

Reformarea s-a putut realiza doar într-o viziune unitară care a presupus consecvență legislativă și o strânsă corelare între reforma de substanță pe planul dreptului material cu reforma dreptului procedural.

Sistemul procedural reglementat de Codul de procedură civilă a fost supus unor frecvente intervenții legislative care a condus la o aplicare și interpretare neunitară, lipsită de coerență cu repercusiuni asupra duratei, eficienței și finalității actului de justiție.

În acest context a fost necesară adoptarea Noului Cod de procedură civilă care să cuprindă dispoziții clare, concentrate în principal pe sporirea celerității soluționării cauzelor, cu impact direct și asupra executării hotărârilor.

Noul Cod de procedură civilă a urmărit să răspundă unor nevoi precum accesul justițiabililor la mijloace și forme procedurale simple și accesibile și accelerarea procedurii, inclusiv în faza executării silite, cât și exigențelor de previzibilitate a procedurilor judiciare decurgând din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și, implicit, din cele statuate în jurisprudența C.E.D.O.

Pentru asigurarea pe viitor, a previzibilității normei de procedură civilă și evitarea unor evenimente legislative care să surprindă sau să genereze confuzii, Codul de procedură civilă conține dispoziții normative clare referitoare la aplicarea legii de procedură, înlocuind principiul aplicării imediate a noii norme procedurale cu acela potrivit căruia dispozițiile noii legi de procedură civilă se aplică numai pentru procesele și executările silite începute după intrarea în vigoare a acesteia.

² Publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011

Principiul este detaliat prin câteva dispoziții univoce referitoare la legea aplicabilă în caz de casare cu trimitere, în cazul administrării probelor și în cazul exercitării căilor de atac, situații în care legea veche supraviețuiește alături de legea nouă, rămânând sub imperiul ei cauzele aflate în curs de soluționare la data intrării în vigoare a legii noi.

Codul de procedură civilă se concentrează asupra măsurilor de natură să accelereze obținerea răspunsului judecătoresc într-un anumit termen, cu respectarea drepturilor procedurale ale părților și principiilor fundamentale ale procesului civil.

În scopul degrevării instanțelor de judecată, Codul de procedură civilă prevede recursul ca veritabilă cale extraordinară de atac, exercitată doar în cazuri excepționale în care legalitatea a fost înfrântă, cu regândirea actualelor motive de recurs în sensul restrângerii lor și eliminării motivelor formale, fără impact asupra legalității, precum și noua procedură a contestației privind tergiversarea procesului.

Pe aceeași linie se înscria și reglementarea a prevăzut în sarcina judecătorului obligația de a îndruma părțile din proces spre folosirea procedurii medierii, ca mijloc alternativ de soluționare a litigiilor, pe durata desfășurării acestei proceduri judecata fiind suspendată.

Prin Legea nr. 115/2012 pentru modificarea și completarea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator³ au fost aduse o serie de modificări și completări Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare.

Intervenția legislativă a avut în vedere ca aceasta să producă efecte după data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare, corelările fiind realizate în raport cu acest act normativ.

3 Publicată în M. Of. nr. 462 din 9 iulie 2012

Astfel, potrivit Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator⁴ era prevăzut:

- dacă legea nu prevede altfel, părțile, persoane fizice sau persoane juridice, sunt obligate să participe la ședința de informare privind avantajele medierii, inclusiv, dacă este cazul, după declanșarea unui proces în fața instanțelor competente, în vederea soluționării pe această cale a conflictelor în materie civilă, de familie, precum și în alte materii, în condițiile prevăzute de lege (art. 2 alin. 1);

- instanța respinge cererea de chemare în judecată ca inadmisibilă în caz de neîndeplinire de către reclamant a obligației de a participa la ședința de informare privind medierea, anterior introducerii cererii de chemare în judecată, sau după declanșarea procesului până la termenul dat de instanță în acest scop, pentru litigiile în materiile prevăzute de art. 60¹ alin. (1) lit. a)-f) (art. 2 alin. 1 ind. 2).

Ședința de informare privind medierea a devenit obligatorie în 15 februarie 2013, data de la care s-a instituit obligația legală pentru părți ca, anterior declanșării unei acțiuni în instanță, să se prezinte la mediator în vederea informării cu privire la posibilitatea soluționării diferendelor pe calea medierii.

Prevederile au fost însă abrogate prin Decizia Curții Constituționale a României nr. 266/2014⁵ când a fost admisă excepția de neconstituționalitate ridicată de Societatea Comercială CEZ Vânzare - S.A. din Craiova, în Dosarul nr. 14.501/215/2013 al Judecătoriei Craiova - Secția civilă și constatând că aceste prevederi sunt neconstituționale:

“Curtea reține că, așa cum rezultă din coroborarea art. 2 alin. (1) cu alin. (12) din Legea nr. 192/2006, pentru a se adresa instanței cu o cerere de chemare în judecată, [...], legiuitorul a instituit în sarcina justițiabilului o obligație nouă, și anume aceea de a se adresa în prealabil unui mediator, pentru ca acesta să îl informeze despre avantajele medierii. În aceste condiții, Curtea constată că introducerea obligativității informării asupra medierii

⁴ Publicată în M. Of. nr. 441 din 22 mai 2006

⁵ Publicată în M. Of. nr. 464 din 25 iunie 2014

este în contradicție cu art. 21 din Legea fundamentală⁶.”

Pentru a pune Legea medierii în acord cu jurisprudența Curții Constituționale, a fost adoptată Legea nr. 154 din 24 iulie 2019⁷ potrivit căreia art. 2 alin. 1 și 2 s-a modifica urmând să aibă următorul cuprins:

“(1) Dacă legea nu prevede altfel, părțile, persoane fizice sau juridice, își pot soluționa conflictele de orice natură prin procedura medierii, chiar și după declanșarea unui proces în fața instanței de judecată.

(2) Dovada încercării procedurii de mediere se face printr-un certificat de informare eliberat de mediatorul care a realizat informarea, în cazul în care părțile au parcurs doar ședința de informare, sau prin procesul-verbal de închidere a procedurii de mediere, conform art. 57. În cazul în care una dintre părți refuză în scris participarea la mediere, nu răspunde invitației prevăzute la art. 43 alin. (1) ori nu se prezintă la data fixată pentru mediere, se întocmește un proces-verbal, care se depune la dosarul instanței și nu constituie dovadă a încercării de mediere, conform art. 60¹.”

În ceea ce privește aplicabilitatea Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator sunt stabilite următoarele prevederi, astfel:

- Dispozițiile Legii nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator sunt aplicabile și conflictelor din domeniul protecției consumatorilor, în cazul în care consumatorul invocă existența unui prejudiciu ca urmare a achiziționării unor produse sau servicii defectuoase, a nerespectării clauzelor contractuale ori a garanțiilor acordate, a existenței unor clauze abuzive cuprinse în contractele încheiate între consumatori și agenții economici ori a încălcării altor drepturi prevăzute de legislația națională sau a Uniunii Europene în domeniul protecției consumatorilor.

⁶ Art. 21 din Constituție vizează accesul liber la justiție

⁷ Publicată în M. Of. nr. 623 din 26 iulie 2019

- Persoanele fizice sau juridice au dreptul de a-și soluționa disputele prin mediere atât în afara, cât și în cadrul procedurilor obligatorii de soluționare amiabilă a conflictelor.

- Nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege.

- În orice convenție ce privește drepturi asupra cărora părțile pot dispune, acestea pot introduce o clauză de mediere, a cărei validitate este independentă de validitatea contractului din care face parte.

În prezent, chiar dacă ședința de informare nu mai este obligatorie, încă rămâne o opțiune pentru justițiabili. Chiar judecătorul poate recomanda această procedură în cursul procesului, dacă apreciază că speța se pretează medierii, atât în scopul degrevării de dosare, cât și în scopul educării părților în vederea împăcării.

Cod de procedură civilă a încercat transformarea arbitrajului, procedură alternativă de soluționare a litigiilor, într-una modernă flexibilă, care se desfășoară cu celeritate.

Dintre reglementările propuse prin proiectul noului Cod de procedură civilă menite să faciliteze recursul la această formă de „justiție privată” pot fi amintite următoarele:

- modificarea criteriilor de delimitare a sferei litigiilor care pot face obiectul arbitrajului;
- litigiile în care sunt părți persoanele juridice de drept public pot fi soluționate prin arbitraj;
- consacrarea unei instanțe unice - tribunalul de la locul arbitrajului competentă să intervină pentru a soluționa problemele ce se pot ivi în organizarea și desfășurarea arbitrajului;
- eliminarea condiției cetățeniei române pentru arbitri;
- trimiterea la dreptul comun în materia incompatibilității;

- reglementarea precisă a sancțiunii caducității arbitrajului pentru depășirea termenului de soluționare a litigiului;
- trimiterea la principiile fundamentale ale procesului civil, care se aplică și arbitrajului în măsura în care sunt compatibile cu acesta;
- reglementarea precisă a modului în care tribunalul arbitrai își verifică din oficiu competența;
- eliminarea obligativității ca deliberarea asupra pronunțării hotărârii arbitrale să aibă loc cu participarea personală a tuturor arbitrilor;
- stabilirea competenței curții de apel de a judeca acțiunea în anulare a hotărârii arbitrale.

Considerații generale

Medierea, arbitrajul și alte forme de rezolvare a conflictelor au apărut ca o necesitate la nivel european odată cu extinderea relațiilor economice, sociale și administrative între statele Uniunii Europene. Nevoia de colaborare duce de multe ori și la situații de neînțelegeri, începând cu cele comerciale și finalizând cu cele legate de drepturile omului.

La nivel administrativ juridic, statele membre ale UE nu erau pregătite să preia noile provocări determinate de extinderea Uniunii Europene, instanțele judecătorești ale fiecărei țări având capacitatea de a rezolva un anumit număr de cauze. Astfel, una dintre soluțiile găsite a fost adoptarea la scară largă a metodelor alternative, respectiv, medierea, arbitrajul, negocierea și concilierea. Această alternativă a sistemului juridic are și rolul de a degreva instanțele de judecată și formarea de noi specialiști.

În ceea ce privește România, metodele alternative ale sistemului juridic sunt foarte puțin cunoscute și utilizate, atât între cetățeni, cât și între instituții și agenții economici, aceasta atât din cauza unei slabe promovări cât și datorită mentalității populației și cutumei. Apelarea la o metodă alternativă este în principiu evitată deoarece se consideră că aceasta nu are aceeași relevanță și putere precum o decizie a instanței.

Cu toate acestea, avantajele medierii, arbitrajului, negocierii și concilierii sunt net superioare apelării la instanță. În primul rând, rezolvarea cauzelor este mult mai rapidă, se desfășoară în termeni mai amiabili, se încearcă ajungerea la o înțelegere favorabilă pentru ambele părți după care se încheie o înțelegere, de asemenea costurile sunt mult mai reduse față de apelarea la instanța de judecată.

Din păcate există și neajunsuri legate de aceste metode alternative, dar care pot fi depășite printr-o politică de dezvoltare bine pusă la punct. Gradul de accesibilitate și lipsa specialiștilor este unul dintre neajunsuri. Majoritatea specialiștilor în mediere și arbitraj sunt localizați în general pe lângă instanțele de judecată și în marile orașe. Din punct de vedere geografic mediul rural este destul de descoperit, aceasta însemnând costuri suplimentare pentru cei care au nevoie de aceste servicii ca să le poată accesa. Gradul de promovare este redus în rândul populației, a instituțiilor publice și a agenților economici. De asemenea se constată inexistența unei finanțări din partea statului a acestor servicii pentru populația dezavantajată și săracă, ei neavând access la aceste servicii. În plus nu există o prioritizare a cauzelor la nivelul instanțelor, astfel încât instanța să fie ultima variantă la care se apelează după ce s-a trecut prin procesul medierii și nu s-a ajuns la un acord.

Având în vedere condițiile date, populația dezavantajată trebuie în mod special susținută pentru a putea apela la asemenea servicii. Până se va perfectă cadrul de funcționare a serviciilor alternative instanțelor judecătorești, populația dezavantajată trebuie ajutată cu măsuri concrete și punctuale: campanii de informare, încurajarea acestora să acceseze serviciile de mediere, derularea de programe de finanțare care să le asigure accesul la aceste servicii. În acest mod cei dezavantajați vor putea să își exercite drepturile pe care le au și să nu se limiteze doar la existența lor teoretică.

Cadrul legal aplicabil medierii

Alternative Dispute Resolution este principalul document la nivelul Uniunii Europene care pune fundamentele metodelor alternative de soluționare a disputelor, acesta fiind încorporat în Directiva Consiliului European 2008/52/CE translatată în România prin Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, cu modificările și completările ulterioare.

Medierea se poate aplica în două moduri:

- (a) când ambele părți pot decide, ele însele, asupra soluționării disputei și aleg o terță persoană, în mod voluntar și în comun acord, ca să le intermedieze disputa, și
- (b) când există proceduri obligatorii de recurgere la mediere ca etapă procedurală obligatorie și prealabilă adresării instanței de judecată.

Aceste modalități se regăsesc și în lege art.2, al.3 “persoanele fizice sau persoanele juridice au dreptul de a-și soluționa disputele prin mediere atât în afară cât și în cadrul procedurilor obligatorii de soluționare amiabilă a conflictelor prevăzute de lege”, respectiv, art.2, al. 5 “în orice convenție ce privește drepturi asupra cărora părțile pot dispune, acestea pot introduce o clauză de mediere, a cărei valabilitate este independentă de validitatea contractului din care face parte.”

Definiția medierii se regăsește în art.1, al.1 din L192/2006, cu completările și modificările ulterioare, unde se definește ca “o modalitate de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate, confidențialitate și având liberul consimțământ al părților”, în timp ce art.1, al. 2 precizează că “medierea se bazează pe încrederea pe care părțile o acordă mediatorului, ca persoană aptă să faciliteze negocierile dintre ele și să le sprijine pentru soluționarea conflictului, prin obținerea unei soluții reciproc convenabile, eficiente și durabile”.

Există totuși și o excepție în care nu poate fi aplicată medierea conform art.2, al.4 “nu pot face obiectul medierii drepturile strict personale, cum sunt cele cu privire la statutul persoanei, precum și orice alte drepturi de care părțile, potrivit legii, nu pot dispune prin convenție sau prin orice alt mod admis de lege”.

Diferențele dintre mediere și calea judecătorească

Calea judecătorească este **adversarială**, ea presupune existența unui conflict, o parte vătămată, una pârâtă, un terț în speță judecătorul și prevederi legale. Rezolvarea disputei este de tip **câștig - pierdere**, o parte va câștiga și una va pierde conform prevederilor legale.

Medierea este o modalitate de rezolvare a conflictelor pe cale consensuală care presupune un conflict, două părți și o terță parte - mediatorul. Rezolvarea este de tipul **câștig - câștig** și se face pe baza intereselor părților, mediatorul nu propune soluții și nu decide soluții, el doar ajută părțile să ajungă la o înțelegere comună.

În cazul litigiilor, medierea poate avea loc înainte de declanșarea procesului sau pe parcursul procesului. În ambele cazuri instanța nu poate interveni în **procesul de mediere care se desfășoară independent**. Abia după încheierea procesului de mediere, părțile pot apela la instanță pentru definitivarea unui acord pe bază judecătorească sau instanța poate da o hotărâre abia după încheierea medierii, în ceea ce privește al doilea caz.

Etapetele procesului de mediere

Legea distinge trei **etape ale procesului de mediere**:

- I. **Etapă prealabilă** - este definită de art. 43. astfel, la mediator se pot prezenta ambele părți sau numai una dintre părți. În cazul prezentării unei singure părți, mediatorul face o invitație scrisă celorlalte părți în vederea informării și acceptării medierii, stabilind un termen de maxim 15 zile pentru acceptare. În cazul în care părțile nu se prezintă se mai poate face încă o invitație. La refuzul celei de a doua invitații sau neprezentării

se consideră că părțile informate refuză medierea. În cazul în care acceptă, toate părțile implicate în litigiu se prezintă la mediator pentru încheierea unui contract de mediere conform art. 45 din L192/2006.

- II. **Desfășurarea medierii** - este definită de art.50 al.1 “medierea se bazează pe cooperarea părților și utilizarea, de către mediator, a unor metode și tehnici specifice, bazate pe comunicare și negociere” precum și “metodele și tehnicile utilizate de către mediator trebuie să servească exclusiv intereselor legitime și obiectivelor urmărite de părțile aflate în conflict”. Părțile pot să ajungă la o înțelegere sau nu.
- III. **Închiderea procedurii de mediere** - definită în art.56 din L192/2006, se poate face prin: încheierea unei înțelegeri între părți, constatarea de către mediator a eșuării medierii sau denunțarea contractului de mediere de către una dintre părți.

La încheierea procedurii de mediere, mediatorul va întocmi un proces verbal care se semnează de către toate părțile.

În cazul încheierii unei înțelegeri între părți se va întocmi un acord cu toate clauzele consfințite între părți cu valoarea unui înscris sub semnătură privată. Cu acest acord părțile se pot adresa instanței pentru eliberarea unei hotărâri judecătorești.

În materie civilă, dacă părțile recurg la procedura medierii înainte de apelarea la instanță, legea prevede că termenul de prescripție a dreptului de acțiune în instanță este suspendat până la finalizarea medierii. Dacă părțile recurg la mediere după sesizarea instanței de judecată, aceasta va suspenda cauza până la finalizarea medierii, dar nu mai mult de 3 luni de la data semnării contractului de mediere.

Cazuri ce se pot rezolva cu ajutorul medierii

Principalele cazuri ce se rezolvă cu ajutorul medierii sunt:

- **Protecția consumatorului;**

- Litigiile legate de familie;
- Litigiile legate de drepturile de autor;
- Litigiile de proprietate asupra bunurilor;
- Litigiile de muncă;
- Litigiile care rezultă din răspunderea delictuală;
- Litigiile privind succesiunea;
- Alte litigii civile a căror bunuri sunt sub 200.000 lei.

Medierea în cazurile de contencios administrativ

La nivelul Uniunii Europene în anul 2007 s-au formulat unele recomandări privind utilizarea metodelor alternative de soluționare a litigiilor dintre administrație și cetățean. În România, doar recursul grațios este prevăzut expres ca procedură prealabilă obligatorie adresării instanței, conform L554/2004 cu completările și modificările ulterioare. Restul legislației ce ține de contenciosul administrativ conchide încă de la început că statul are dreptate, iar cetățeanul trebuie să demonstreze contrariul, altfel spus, *legislația ce ține de contenciosul administrativ este adversarială cetățeanului*, în timp ce medierea se bazează pe relația câștig - câștig. Din această perspectivă, *administrația publică nu are nici un interes să apeleze la mediere*, existând foarte puține cazuri rezolvate cu ajutorul medierii.

Concluzii privind cadrul legislativ

Dacă la nivelul Uniunii Europene **medierea** precum și concilierea, **arbitrajul**, și negocierea sunt utilizate în proporție de 40% dintre litigii, în **România**, situația este mai mult decât dezastruasă, **fiind rezolvat 1 litigiu din 1.800**. După

13 ani, utilizarea metodelor alternative ale sistemului judiciar sunt aproape inexistente, cu toate că instituțiile care reglementează medierea scot specialiști pe bandă rulantă, în realitate foarte puțini dintre aceștia profesează, în schimb industria formării acestor profesioniști crește economic de la an la an. Care sunt cauzele unui dezastru în acest domeniu?

În primul rând **cadrul legislativ este învechit**, acesta nefiind adaptat la noile directive europene. De asemenea, o măsură a fost impunerea medierii judiciare înainte de apelarea la instanță ca obligatorie, ajutând astfel la degrevarea instanțelor. O altă problemă la nivelul specialiștilor este lipsa persoanelor care să apeleze la mediere, atât din cauza unei slabe informări cât și a instabilității legislative. Dacă în dreptul civil, comercial și penal se întâlnesc cazuri de mediere, în contenciosul administrativ acestea sunt mult mai reduse.

Totuși, deși societatea din România a privit această noutate cu îndoială la început, treptat alternativa medierii este din ce în ce mai prezentă în rezolvarea litigiilor, chiar dacă încă într-o proporție redusă, pondere care poate fi îmbunătățită prin programe de informare, conștientizare și implicare a factorilor responsabili și a societății civile în promovarea acestei alternative.

„Principalul lucru pe care îl putem învăța din istorie este că acțiunile oamenilor au consecințe și că anumite alegeri, odată făcute, nu mai pot fi anulate. Ele exclud posibilitatea de a face alte alegeri și astfel determină evenimente viitoare.”

Gerda Lerner (1920 - 2013)

Metodologie

Construcția instrumentului

Pentru colectarea datelor a fost aplicat un chestionar de 20 de întrebări care cuprinde informații referitoare la drepturile omului, litigiile și medierea, și noile coduri civile.

Instrumentul folosit a avut mai multe secțiuni.

Secțiunea A - Date sociodemografice. Acestea cuprind date legate de zona urban - rural, localizare respectiv județ, vârstă, gen, studii, apartenență la un grup defavorizat

Secțiunea B - Date privind drepturile omului

Secțiunea C - Date privind litigiile și medierea

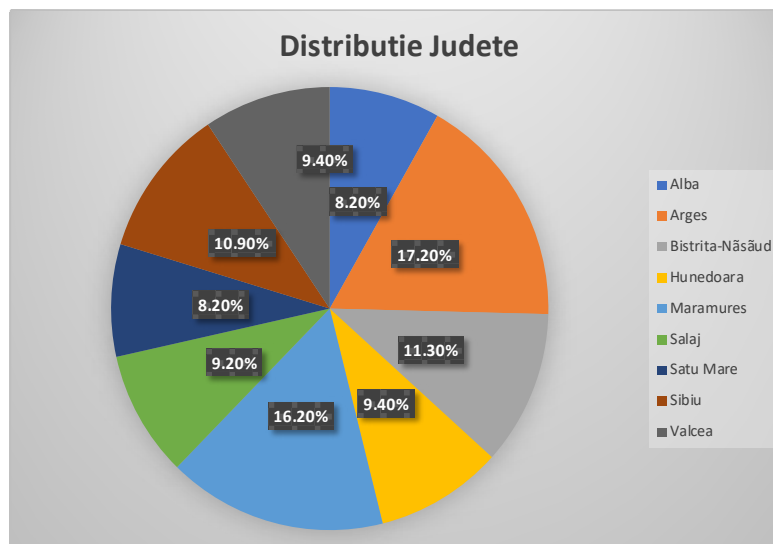
Secțiunea D - Date privind noile coduri

Chestionarul utilizat împreună cu datele interpretate din diferite întrebări se regăsesc în Anexele de la finalul studiului.

Procedura de colectare a datelor

Chestionarul a fost aplicat pe teren în perioada septembrie - noiembrie 2019 și acoperă județele: Alba - 40, Argeș - 84, Bistrița - Năsăud - 55, Hunedoara - 46, Maramureș - 79, Sălaj - 45, Satu Mare - 40, Sibiu - 53, Vâlcea - 46. În total s-au aplicat 488 chestionare prin tehnica door-to-door.

Figura 1. Distribuție județe

Operatorii au participat la activitatea de instruire unde le-au fost prezentate informații referitoare la proiect, la studiul pe care trebuie să îl efectueze, formularele pe care trebuie să le completeze, explicațiile pe care trebuie să le ofere, persoanele de contact, raportările pe care trebuie să le facă.

Validarea chestionarelor

Au fost aplicate 488 de chestionare și tot atâtea chestionare validate. Acestea au fost interpretate în programul SPSS de către experții în studii de piață și sociale.

Distribuția respondenților

Eșantionul de lucru a inclus 488 respondenți. Prezintă distribuția după cele mai importante caracteristici.

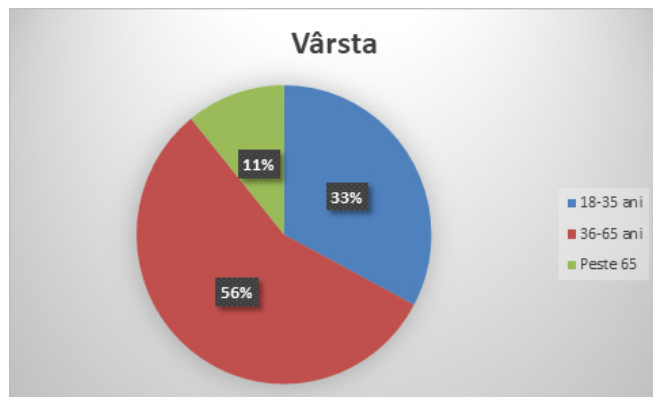
Vârstă:

18-35 ani: 160 persoane

36- 65 ani: 275 persoane

Peste 65: 53 persoane

Figura 2.

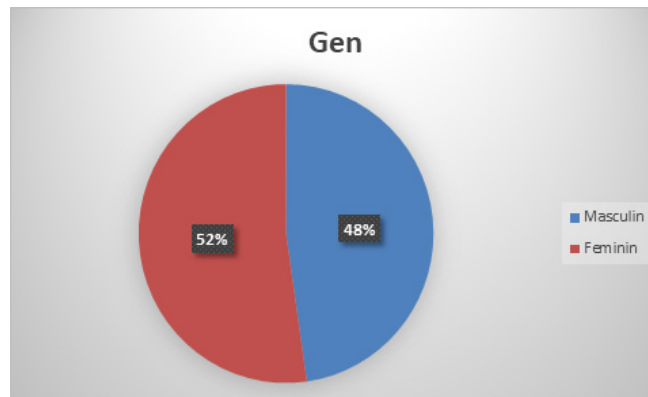

Gen:

Masculin : 233 persoane

Feminin: 255 persoane

Figura 3.

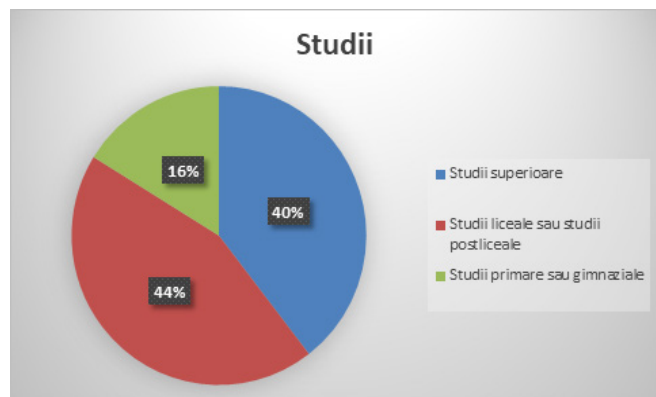
Studii:

Superioare: 193 persoane

Liceale și postliceale: 216 persoane

Primare sau gimnaziale: 79 persoane

Figura 4.

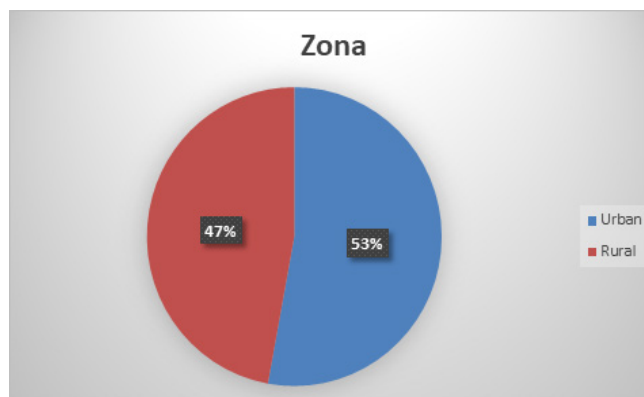

Zona:

Urban: 258 persoane

Rural: 230 persoane

Figura 5.

Apartenența la grup țintă

NU: 252 persoane

DA: 236 persoane

Referitor la apartenența la grup țintă este de menționat faptul că un procent considerabil dintre respondenți au declarat că nu aparțin unui grup vulnerabil, chiar dacă, conform legislației și a încadrărilor în categorii vulnerabile aceștia ar fi îndreptățiți să se declare vulnerabili. În acest sens putem aprecia o lipsă de informare în rândul populației în ceea ce privește reglementarea legislativă în domeniul grupurilor vulnerabile.

Figura 6.

Distribuția regională a populației acoperă următoarele arii: Nord - Vest, Centru, Sud Vest Oltenia, Sud Muntenia, 4 din cele 8 regiuni ale țării.

Interpretare

A fost aplicat un chestionar de 20 de întrebări la o populație de 488 de respondenți. Chestionarul cuprinde 20 de întrebări structurate pe trei categorii: întrebările 1-6 se referă la drepturile omului, întrebările 7-15 se referă la litigii și mediere, iar întrebările 17-20 cuprind date referitoare la Noile Coduri.

Ce s-a urmărit prin această categorisire?

Nivelul de informații și cunoștințele privitoare la drepturile pe care le au respondenții, nivelul de cunoștințe pe care le au referitoare la litigii și mediere, precum și gradul în care sunt informați în legătură cu noile coduri.

De asemenea, pentru întrebările structurate, interpretările au fost realizate și în funcție de parametrii ce definesc grupul țintă: urban - rural, categorii de vârstă, nivel de educație, apartenența la grup vulnerabil.

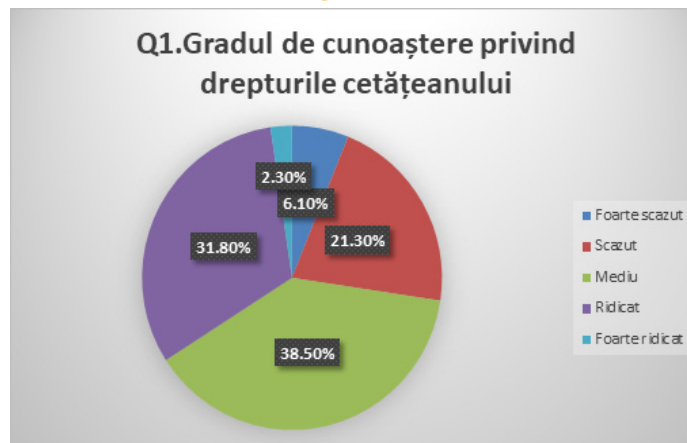
Categorisirea tipurilor de respondenți

Respondenții au fost categorisiți pe:

- Zonă, respectiv: urban - rural, județ
- Vârstă: 18 - 35 ani, 36 - 65 ani, peste 65 ani
- Gen: feminin / masculin
- Studii: superioare, liceale sau postliceale, primare sau gimnaziale
- Apartenența la grup țintă defavorizat: familii monoparentale, persoane cu dizabilități, grupuri minoritare, grupuri defavorizate, vârstnici, persoane asistate social, șomeri, etc.

Q.1. Cum vă evaluați dumneavoastră gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului ?

Figura 7.

Majoritatea respondenților au un grad de cunoaștere mediu spre ridicat. Dintre aceștia majoritatea (57%) sunt din mediul urban. Un grad foarte ridicat de cunoaștere au doar cei din mediul urban 90,9%, în timp ce în mediul rural doar 9,1% declară că au cunoștințe foarte ridicate legate de acest domeniu.

În funcție de vârstă, majoritatea respondenților se încadrează în intervalul cuprins între 36-65 ani, respectiv 56,4% din populația interviuată. De remarcat și împărțirea lor, aproape jumătate din ei considerând că au cunoștințe medii în ceea ce privește drepturile omului, iar cealaltă jumătate declarându-se ca având cunoștințe foarte scăzute.

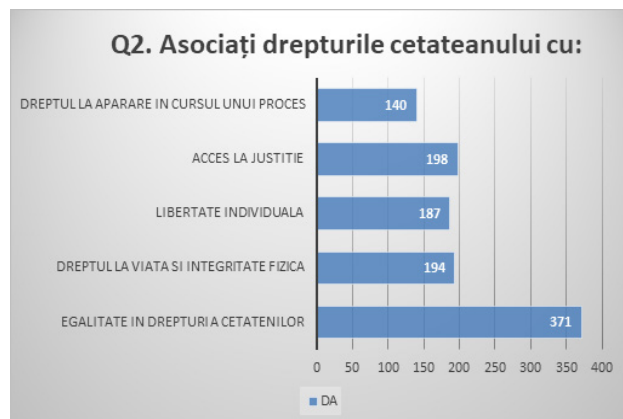
Studiile pe care le dețin respondenții arată că 50% din cei cu studii primare și gimnaziale au un nivel foarte scăzut de cunoștiințe privind drepturile pe care le au ei ca persoane, la polul opus se află cei cu studii superioare, 81,8% dintre ei declară că au un grad de cunoștiințe foarte ridicat.

Apartenența la grupul defavorizat arată faptul că peste 70% din respondenți au cunoștiințe foarte scăzute și scăzute legate de drepturile pe care le au, iar la polul opus se află populația care nu se află în grupul defavorizat, aceștia având un procent de peste 70% cunoștiințe ridicate și foarte ridicate.

A se vedea ANEXA 3.1

Q.2. Cu ce asociați dumneavoastră drepturile cetățeanului?

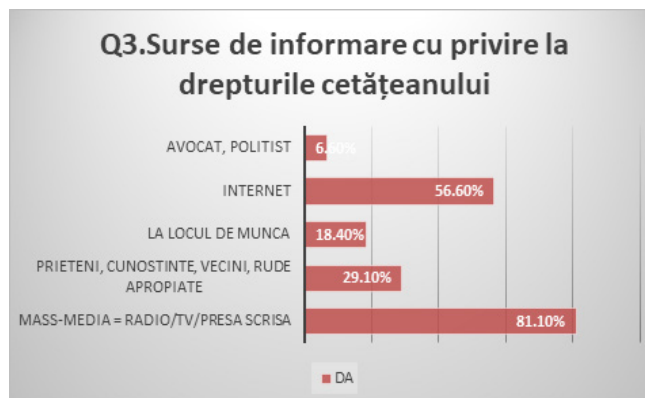
Figura 8.

76% din respondenți asociază drepturile omului cu egalitatea în drepturi, urmată de accesul la justiție cu 40,60%. Aceste cifre sunt îngrijorătoare deoarece drepturile omului se referă la acele drepturi și obligații pe care le are fiecare individ în parte, nu în comparație cu altul. Se poate concluziona că în rândul respondenților este un puternic sentiment de inegalitate cu alte clase sociale. Următorul semnal de alarmă este legat de accesul la justiție, populația considerând că îi este îngrădit acest drept.

Q.3. Care sunt sursele dumneavoastră de informație cu privire la drepturile cetățeanului?

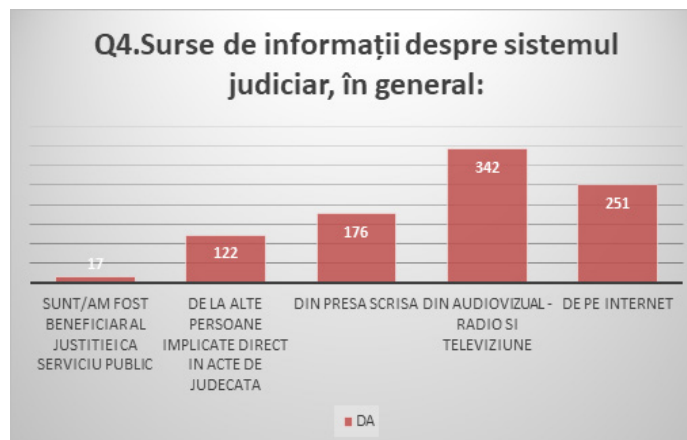
Figura 9.

Majoritatea respondenților afirmă că se informează în legătură cu drepturile pe care le au din: mass -media (81,1%), urmat de internet (56,60%), în timp ce instituțiile publice reprezentate de avocat / polițist reprezintă doar 6,6%. Putem trage concluzia că instituțiile publice sunt aproape inexistente în procesul de informare a cetățeanului, acesta nu merge direct la sursă pentru a afla informațiile relevante de care are nevoie atât din lipsa de timp cât și din neîncredere, în timp ce instituțiile nu fac pași importanți să se apropie de cetățeni și să le ofere informația de care au nevoie într-un mod simplu, rapid și eficient.

Q.4. De unde aveți informații despre sistemul judiciar, în general?

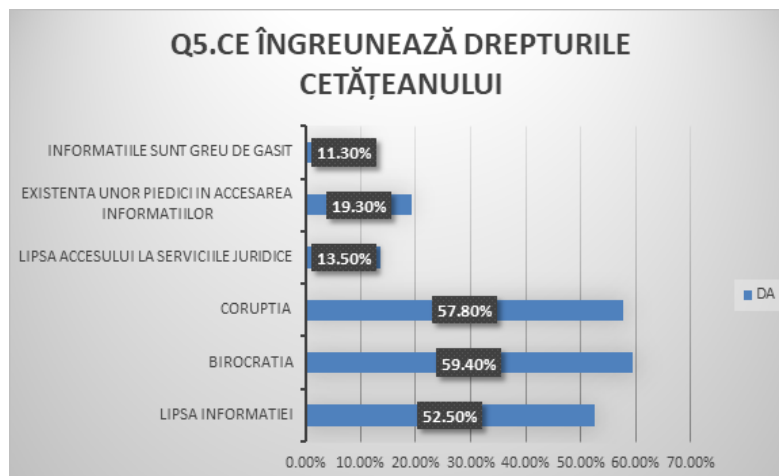
Figura 10.

La fel ca la Q3 majoritatea respondenților au informații din mass-media 70,1% și internet 51,4%, în timp ce doar 3,5 % au accesat serviciile judiciare. Din aceste informații putem trage următoarele concluzii: populația nu accesează serviciile judiciare din diverse motive: consturile ridicate, lipsa specialiștilor în anumite areale geografice, lipsa informațiilor, etc.

Q.5. Ce îngreunează drepturile cetățeanului?

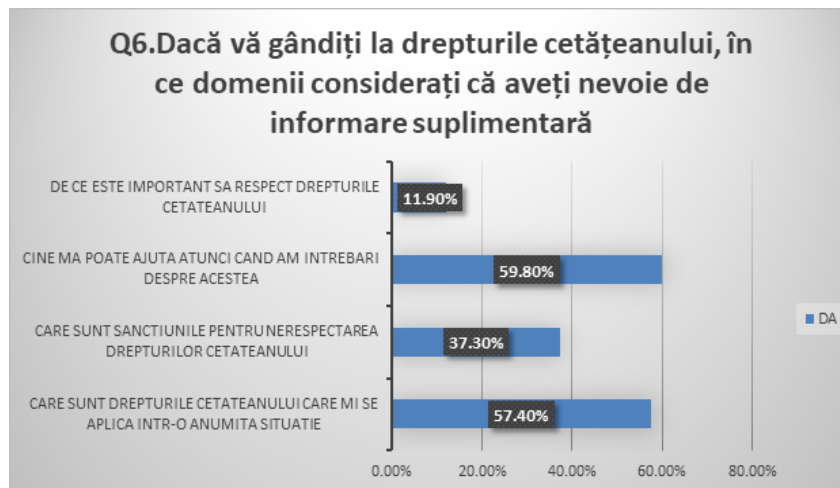
Figura 11.

Respondenții chestionați consideră că este de vină birocrația (într-un procent de 59,4%), urmată de corupție cu 57,8%. Nici accesul la informații nu este facil, astfel cetățenii consideră că statul este un sistem greoi, coruptibil și care îngreunează dreptul la informații.

Q.6. Dacă vă gândiți la drepturile cetățeanului, în ce domenii considerați că aveți nevoie de informare suplimentară?

Figura 12.

Cea mai răspândită lipsă de informare în rândul cetățenilor este legată de faptul că aceștia nu știu la cine să apeleze în diverse situații (59,8%). Putem concluziona că populația are cunoștințe reduse în domeniul administrativ, aceștia necunoașcând rolul instituțiilor publice. De asemenea, nici la nivelul administrațiilor locale, birourile unice nu conferă informații pe tot palierul administrativ și juridic, iar sistemul judiciar nu dispune de birouri unice unde cetățenii pot să facă interpelări.

Q.7. Dacă aveți o problema juridică (legală), cum obișnuiți să procedați?

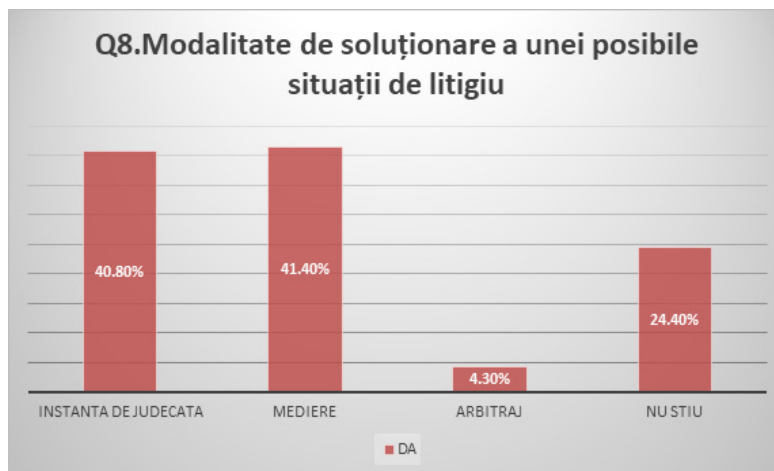
Figura 13.

În cazul problemelor juridice 94,50% apelează la mediator încercând rezolvarea consensuală a litigiului, instanța fiind abia a treia opțiune. Cu toate acestea studiile arată că la nivel național se încheie puține acorduri de mediere, majoritatea litigiilor ajungând în instanță.

Q.8. Dacă ați fi pus în situația unui litigiu, ce variantă (modalitate) de soluționare a acesteia ați alege ?

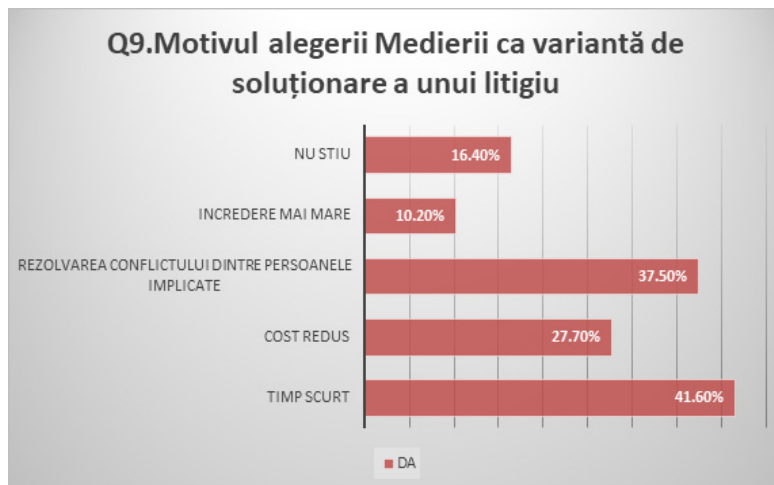
Figura 14.

Existența unui litigiu împarte respondenții în două tabere aproximativ egale, o parte apelând direct la instanță, iar cealaltă parte la mediere. În sprijinul metodelor alternative ale sistemului judiciar vine și arbitrajul pe locul trei. Putem concluziona că populația este doritoare să acceseze un serviciu alternativ de rezolvare a disputelor, evitând instanțele.

Q.9. În situația unui litigiu, care este motivul pentru care ați alege ca variantă de soluționare a acestuia medierea?

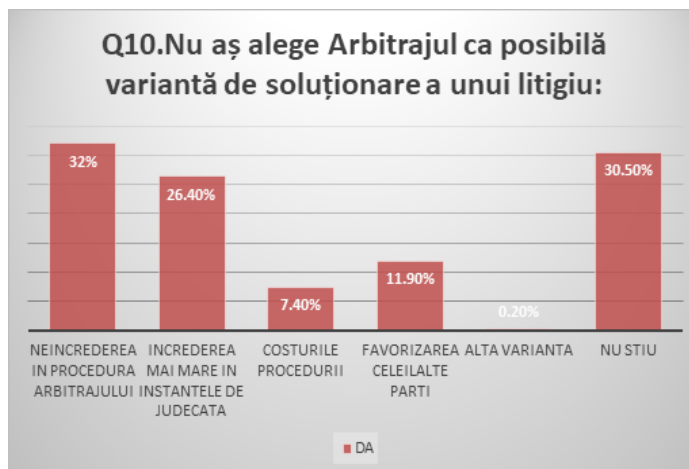
Figura 15.

Timpul este principalul atuu al medierii în opinia respondenților, 41,60%, urmată de nevoia de consensualitate 37,5%. Se poate observa că populația este doritoare de rezolvarea rapida a litigiilor și de soluții câștig - câștig.

Q.10. În situația unui litigiu, care este motivul pentru care NU ați alege ca variantă de soluționare a acesteia arbitrajul? (nu ați iniția o procedură de arbitraj)

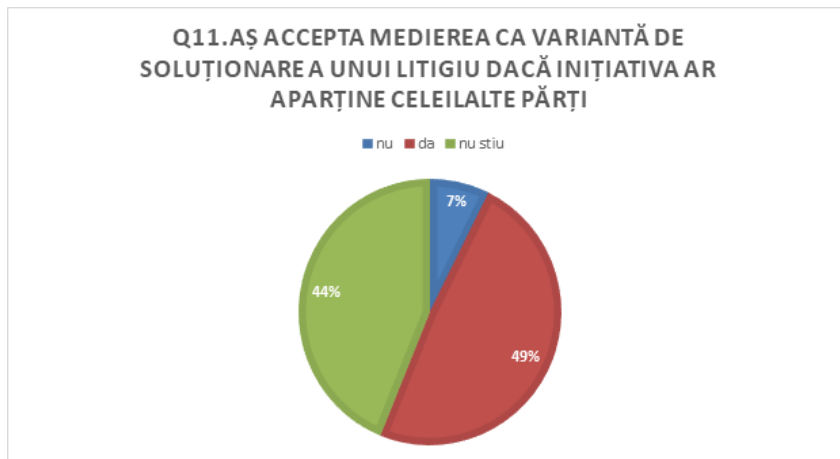
Figura 16.

Arbitrajul este o procedura care inspiră neîncredere pentru 32% din respondenți, în timp ce 26,40% preferă instanța în locul arbitrajului.

Q.11. În situația unui litigiu, ați accepta medierea dacă inițiativa ar aparține celeilalte părți?

Figura 17.

În ceea ce privește apartenența la zona urbană se poate observa că aceștia acceptă medierea provenită din partea celeilalte părți cu mai multă greutate și deschidere, în timp ce în mediul rural situația stă invers, aceștia acceptă cu mai multă ușurință o propunere de mediere venită din cealaltă parte.

În funcție de vârstă, respondenții care refuză medierea aparținând celeilalte părți provin din segmentul 18 - 35 ani, la polul opus se află cei aflați în intervalul de vârstă, 36-65 ani.

Studiile pe care le dețin respondenții arată că cei cu studii superioare au un grad de refuz mai ridicat a procedurii de mediere dacă vine din partea celeilalte părți, față de cei cu studii elementare.

Apartenența la grupul defavorizat influențează foarte mult răspunsul la această întrebare. 75% din cei care nu aparțin grupului defavorizat refuză procedura medierii provenită de la contraparte, față de numai 25% din cei care aparțin grupului defavorizat.

A se vedea ANEXA 3.2

Q.12. Dar arbitrajul ?

Figura 18.

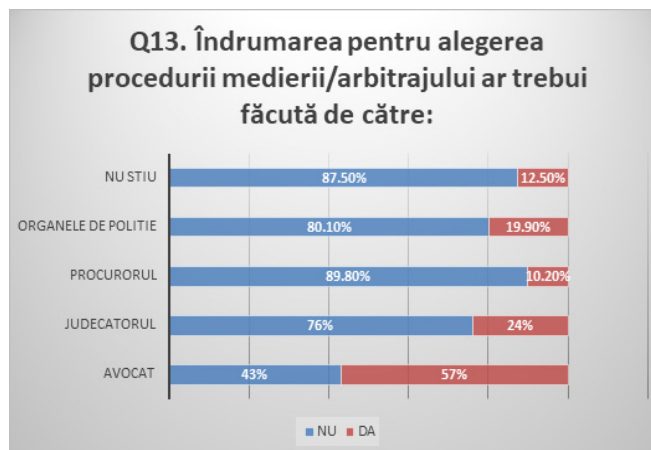
În ceea ce privește apartenența urban - rural procente sunt echilibrate, în principiu cei din mediul urban cu 53,2% nu ar accepta arbitrajul provenit din partea celeilalte părți față de 46,8% proveniți din mediul rural. Vârsta și studiile nu influențează răspunsul la această întrebare.

Apartenența la grupul defavorizat al respondenților îi face pe aceștia să fie mai maleabili față de cei care nu aparțin grupului, diferența dintre ei fiind doar de 9%.

A se vedea ANEXA 3.3

Q.13. Cine ar trebui să îndrume părțile pentru soluționarea litigiului către procedura medierii / arbitrajului?

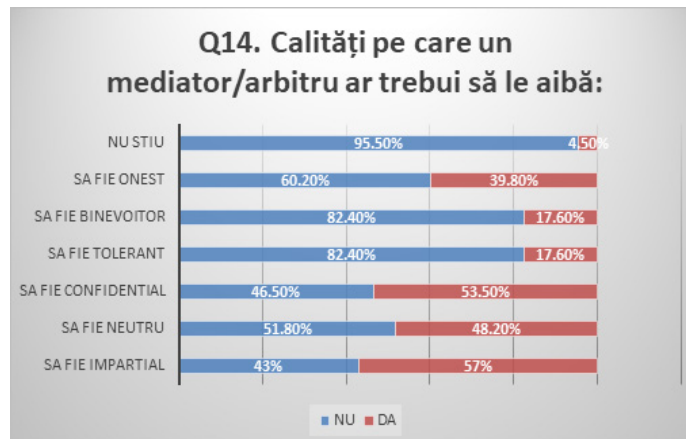
Figura 19.

Principalele persoane care sunt considerate că ar trebui să le recomande procedura medierii sau a arbitrajului sunt avocatul 57%, judecătorul 24%, organele de poliție 19,9%. Putem concluziona că respondenții consideră că principala îndatorire este a organelor publice de a-i îndruma către serviciile de mediere.

Q.14. Care sunt calitățile pe care un mediator / arbitru ar trebui să le aibă?

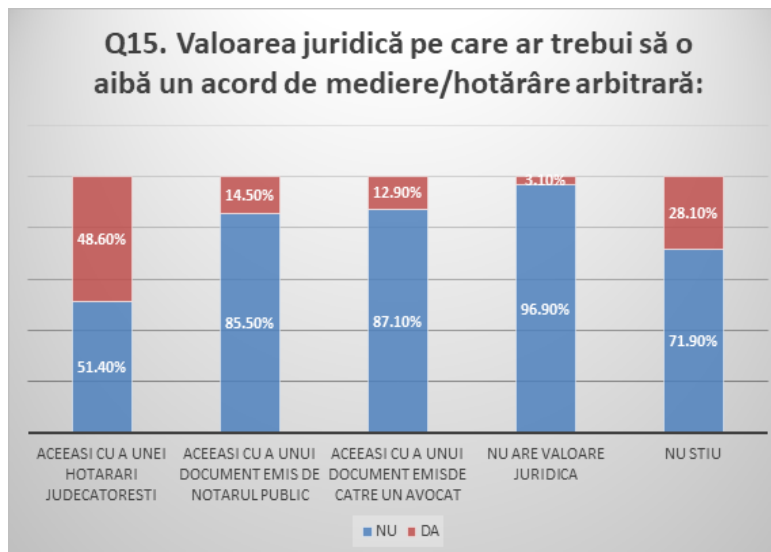
Figura 20.

Respondenții apreciază cel mai mult la un mediator imparțialitatea 57% și confidențialitatea 53%. Consideră ceea ce este și normal, ca acesta să fie neutru și să nu influențeze procedura de mediere.

Q.15. Ce valoare juridică ar trebui să aibă un acord de mediere / hotărâre arbitrară?

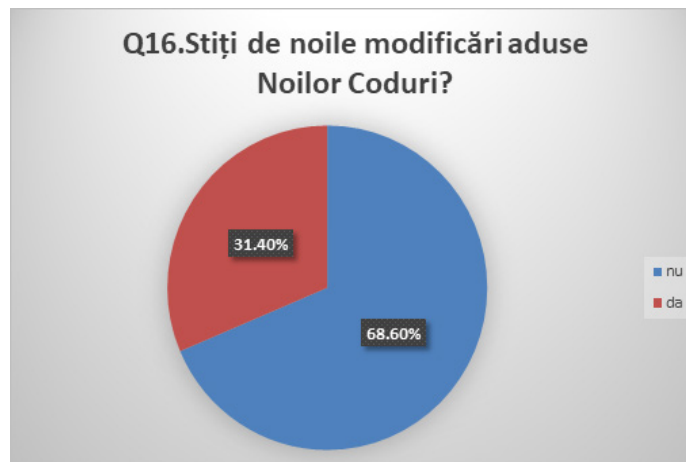
Figura 21.

Puterea juridică a unui acord de mediere / hotărâre arbitrară este considerată de 48,60% din respondenți ca fiind una echivalentă a unei hotărâri judecătorești. Din punct de vedere juridic, acestea pot fi transmise instanței și aceasta poate emite o hotărâre definitivă și irevocabilă.

Q.16. *Știți de noile modificări aduse Noilor Coduri ?*

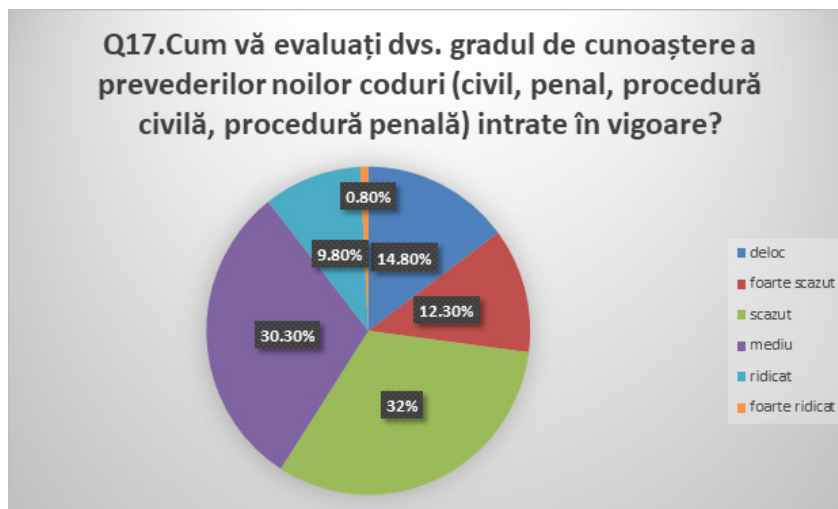
Figura 22.

Aproape 70% din populația interviuată nu cunoaște modificările aduse la Noile Coduri, rezultând un grad scăzut de informare a populației. Din analizele efectuate s-a constatat că vârsta, apartenența la grupul vulnerabil, genul, zona și studiile nu influențează răspunsul la această întrebare, în general românii indiferent că trăiesc în mediul rural sau urban, au sau nu un grad de instruire, nu cunosc modificările la Noile Coduri.
A se vedea ANEXA 3.4

Q.17. Cum vă evaluați dumneavoastră gradul de cunoaștere a noilor coduri (civil, penal, procedura civilă, procedură penală) intrate în vigoare?

Figura 23.

Populația interviuată consideră că are un grad mediu de cunoaștere în ceea ce privește modificările aduse prin noile coduri, cu toate că mai sus au declarat că nu știu ce cuprind acestea, rezultă că populația are o imagine distorsionată despre nivelul lor de cunoaștere.

În ceea ce privește apartenența la zona urbană și rurală influențează rezultatele doar la capitolul de cunoaștere ridicate și foarte ridicate unde marja se amplifică.

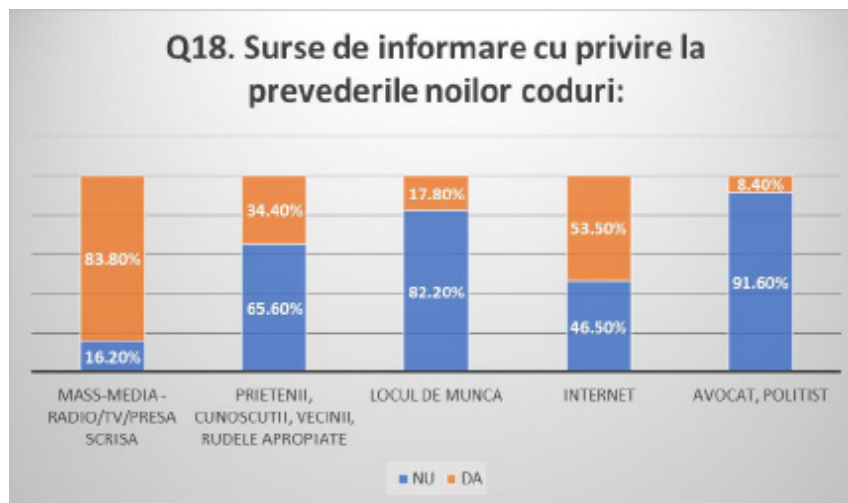
În funcție de vârstă, persoanele de peste 65 de ani consideră că au un grad foarte ridicat de necunoaștere a Noilor Coduri față de persoanele cu vârsta cuprinsă între 36 - 65 de ani.

Studiile pe care le dețin respondenții influențează dramatic nivelul de cunoaștere a noilor coduri, cei cu studii superioare declară în proporție de 75% că au un nivel ridicat de cunoaștere în timp ce persoanele cu educație precară au un grad extrem de scăzut.

A se vedea ANEXA 3.5

Q.18. Care sunt sursele dumneavoastră de informare cu privire la prevederile noilor coduri?

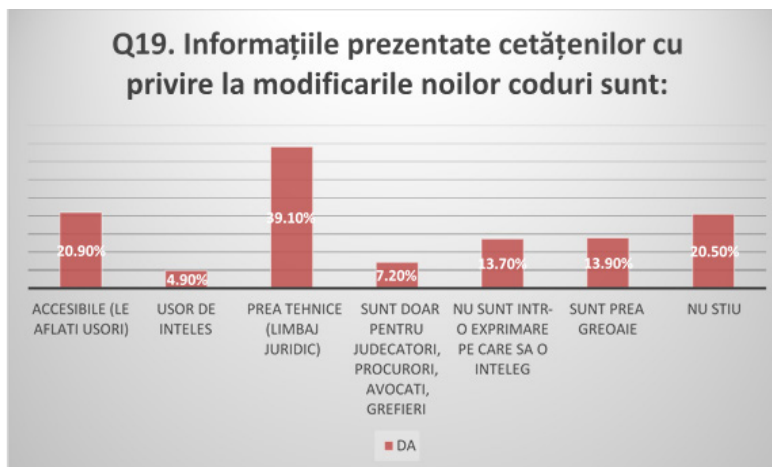
Figura 24.

În ceea ce privește sursele de informare utilizate în vederea obținerii de informații cu privire la noile coduri, 83,80% din respondenți afirmă că mass media este principala lor sursă de informare. În plus, ca și surse alternative de informare au fost menționate următoarele: internet (53,50% din respondenți), prieteni / cunoscuți (34,40% respondenți), locul de muncă (17,80%) sau avocat / polițist (8,40%).

Q.19. Cum considerați informațiile prezentate cetățenilor cu privire la modificările aduse prin noile coduri?

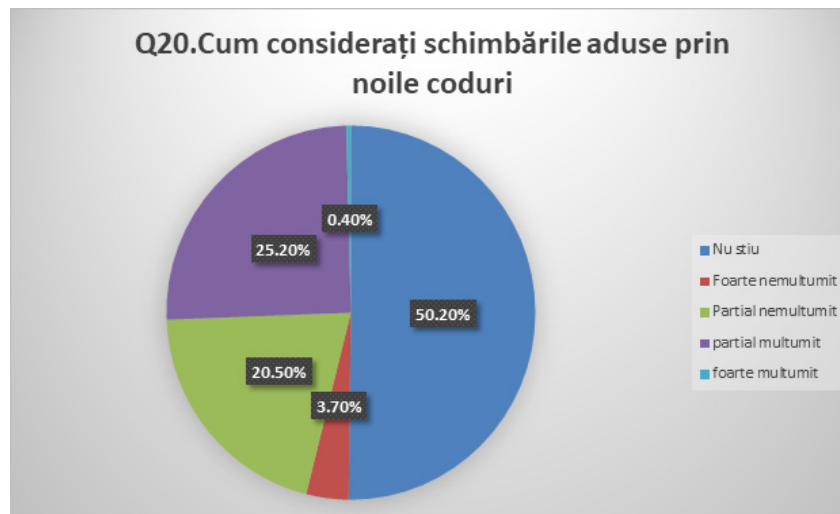
Figura 25.

Majoritatea respondenților, 39,10% consideră ca informațiile sunt prea tehnice și greu de înțeles față de 4,9% din respondenți care înțeleg limbajul juridic. Se poate concluziona că ar trebui să se demareze campanii de informare care să cuprindă informații succinte dar pe înțelesul cetățenilor referitoare la modificările legislative, evitându-se limbajul tehnic.

Q.20. Cum considerați schimbările aduse prin noile coduri ?

Figura 26.

În ceea ce privește apartenența la zona urbană - rurală, la vârstă, studii și grup defavorizat, acestea nu influențează percepția cetățenilor cu privire la modificările Noilor Coduri, în principiu există o dinamică +/- de 50% parțial mulțumiți și +/- 50% parțial nemulțumiți. Aceasta probabil și datorită faptului că nu cunosc în profunzime modificările survenite și nu au termen de comparație.

A se vedea ANEXA 3.6

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Concluziile și recomandările le prezentăm pe fiecare secțiune în parte.

Secțiunea A - Date socio-demografice

Din perspectiva categoriilor socio-demografice desprindem ca principală concluzie, nevoia de aprofundare suplimentară a studiului respondenților cu vârstă peste 65 de ani și cei cu studii primare/gimnaziale. Rezultatele studiului relevă necesitatea unui efort suplimentar de analiză și implicare pentru aceste segmente pentru a putea înțelege și acționa mai eficient în creșterea gradului de cunoaștere în domeniul drepturilor omului, condului civil și a medierii precum și creșterea utilizării acestor pârgii de către cetățeni.

Secțiunea B - drepturile omului

- a) Se constată că populația cu studii reduse și aparținând grupului vulnerabil nu cunoaște drepturile omului într-un procent care se apropie de 60%.
- b) Din studiu reiese faptul că populația are o înțelegere limitată în ceea ce privește „drepturile universale ale omului”, respectiv drepturile individuale, și se raportează la acest concept mai degrabă în relația cu ceilalți cetățeni, într-o formă de drepturi colective. De asemenea, accesul la justiție li se pare primordial, mai important decât dreptul la viață, dreptul la educație, dreptul la sănătate, etc. Rezultă că populația are un sentiment accentuat de injustiție, care trebuie gestionat ca atare.
- c) Principalele surse de informare sunt cele informale: mass-media și internetul, în timp ce apelarea la sursele oficiale este extrem de scăzută, sub 10%. Cetățenii nu se adresează instituțiilor, dar în același timp instituțiile nu au o strategie coerentă în vederea apropierei de cetățeni.
- d) Cetățenii consideră că drepturile lor sunt influențate de birocrație și corupție care intră în mixiune cu drepturile

lor, fapt care se combină cu lipsa informațiilor și a instrumentelor în vederea accesării drepturilor individuale.

e) Locul unde să caute informații și persoanele cu care să se consulte sunt principalele probleme ale cetățenilor în accesul la drepturile lor.

Secțiunea C - justiția și medierea

a) Românii își doresc să evite instanțele datorită dezavantajelor și costurilor ridicate, dar în același timp serviciile juridice alternative sunt slab funcționale, deși se constată o dorință în această direcție.

b) Medierea are o imagine pozitivă în rândul cetățenilor, prin comparație cu arbitrajul și instanțele de judecată.

c) Acceptarea medierii venită din partea celeilalte părți este mai greu acceptată de populația cu studii superioare, din mediul urban și care nu aparține grupului vulnerabil.

d) În opinia celor intervievați, principala îndatorire a organelor publice este de a îndruma cetățenii spre metodele alternative juridice.

e) Este necesară creșterea percepției asupra puterii juridice a actelor aparținând metodelor alternative pentru a fi astfel percepute ca echivalente hotărârilor judecătorești.

Secțiunea E - Noile Coduri

a) 70% din populația intervievată NU cunoaște modificările apărute în justiție prin intermediul Noilor Coduri, rezultând un grad scăzut de informare la nivelul societății românești.

b) Mass-media și internetul sunt principalele surse de informare, și foarte scăzute din zona instituțiilor publice.

c) Informațiile tehnice din legislație nu sunt înțelese de către populație.

d) Datorită neînțelegerii informațiilor tehnice cetățenii nu pot să își dea seama de tipurile de modificări care se fac, dacă acestea le afectează viața pozitiv sau negativ.

Recomandări generale

Analizând cadrul legislativ și rezultatele din cadrul studiului efectuat pe teren de operatori se pot face următoarele recomandări:

Sistemul juridic alternativ din România necesită profunde ajustări pe toate palierele iar acestea să se facă în interesul cetățeanului în scopul funcționalității acestuia.

În primul rând, legislația trebuie actualizată și aliniată la modelul european. O altă problemă avută în vedere este creșterea puterii actelor care se emit de către mediatori, astfel încât să fie apropiate hotărârilor judecătorești.

O primă direcție de acțiune ar putea fi consultarea și adoptarea unor modele de bună practică, parțial sau în integralitatea lor, adaptate la realitățile din România. De asemenea profesionalizarea practicienilor în sistemul alternativ și creșterea nivelului de specializare, ar furniza un plus de credibilitate și acceptabilitate din partea cetățenilor.

Medierea trebuie promovată coerent și structurat ca parte componentă a sistemului juridic și nu ca o activitate paralelă cu aceeași forță de reglementare și soluționare atât din punct de vedere juridic cât și social, ca o metodă care completează actul juridic.

Degrevarea instanțelor de procese este un obiectiv major al dezvoltării sistemului alternativ, dar și creșterea satisfacției cetățeanului față de actul de justiție și scăderea cheltuielilor cetățenilor. Deși încă într-un stadiu incipient, constatăm o preocupare tot mai crescută a factorilor interesați, dar și a cetățenilor față de acest

sistem și beneficiile lui. În vederea dinamizării acestui proces, recomandăm campanii mai susținute de informare a cetățeanului, conceperea, demararea și implementarea unei strategii naționale pentru implementarea acestui sistem alternativ, care să fie susținut atât de măsuri legislative menite să întărească actul juridic alternativ și să-l reglementeze, cât și strategii de profesionalizare mai ridicată a practicienilor, în special a celor care vin din domeniul non-juridic. De asemenea, sugerăm adoptarea unor proceduri unitare de accesare a sistemului juridic, astfel încât cetățeanul să fie îndreptat cu prioritate către utilizarea sistemului alternativ, inclusiv setarea unui sistem de beneficii/sanctiuni care să facă acest sistem mai utilizat în beneficiul decongestionării sistemului judiciar clasic având impact imediat atât din perspectiva scăderii presiunii pe actualul sistem cât și creșterea satisfacției cetățeanului în raport cu actul de justiție.

În ceea ce privește drepturile omului se recomandă derularea unor campanii de informare susținute în rândul cetățenilor care să își propună la nivel de indicatori creșterea substanțială a nivelului de conștientizare. Recomandăm aceeași abordare în privința Noilor Coduri care să abordeze un limbaj comun, mai puțin tehnic, pe înțelesul fiecărui cetățean.

De asemenea, alături de societatea civilă, instituțiile publice trebuie să își asume un rol mai consistent și mai constant în privința informării cetățeanului. Existența unor birouri de informare a cetățenilor ar fi utilă în acest sens, precum și instruirea personalului și asigurarea unor materiale de informare adaptate categoriilor de populație cărora li se adresează.

**„Un copil, un învățator, o carte și un stilou
sunt suficiente pentru a schimba lumea.”**

Malala Yousafzai (1997 - prezent)

ANEXE

ANEXA 1. Chestionar studiu cantitativ

Chestionar privind drepturile cetățeanului, prevederile Noilor Coduri și metodele alternative de soluționare a litigiilor (mediere /arbitraj)

Județ.....

Vârsta între:

- a. 18 ani - 35 ani
- b. 36 ani - 65 ani
- c. Peste 65

Gen:

- a. Feminin
- b. Masculin

Studii:

- a. Studii superioare
- b. Studii liceale sau studii postliceale
- c. Studii primare sau gimnaziale

Zona:

- a. Urban
- b. Rural

Apartenența la grupul țintă (familii monoparentale, persoane cu dizabilități, grupuri minoritare, grupuri defavorizate, vârstnici, persoane asistate social, someri, etc):

- a. Da
- b. Nu

1. Cum vă evaluați dvs. gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului?

- a. Foarte ridicat
- b. Ridicat
- c. Mediu
- d. Scăzut
- e. Foarte scăzut

2. Cu ce asociați dvs. drepturile cetățeanului?

- a. Egalitatea în drepturi a cetățenilor
- b. Dreptul la viață și integritate fizică
- c. Libertatea individuală
- d. Accesul la justiție
- e. Dreptul la apărare în cursul unui proces
- f. Altă variantă (vă rugăm să menționați):

3. Care sunt sursele dvs. de informare cu privire la drepturile cetățeanului?

- a. Mass-media (radio/TV/presa scrisă)
- b. Prietenii, cunoscuții, vecinii, rudele apropiate
- c. Locul de muncă
- d. Internet
- e. Avocat, polițist
- f. Altă variantă (vă rugăm să menționați):

4. De unde aveți informații despre sistemul judiciar, în general?

- a. Sunt/Am fost beneficiar al justiției ca serviciu public
- b. De la alte persoane implicate direct în acte de judecată
- c. Din presa scrisă
- d. Din audiovizual (radio și televiziune)
- e. De pe internet
- f. Din alte surse (vă rugăm să menționați):

5. Ce îngreunează drepturile cetățeanului?

- a. Lipsa informației
- b. Birocrația
- c. Corupția
- d. Lipsa accesului la serviciile juridice
- e. Existența unor piedici în accesarea informațiilor
- f. Informațiile sunt greu de găsit

6. Dacă vă gândiți la drepturile cetățeanului, în ce domenii considerați că aveți nevoie de informare suplimentară?

- a. Care sunt drepturile cetățeanului care mi se aplică într-o anumită situație
- b. Care sunt sancțiunile pentru nerespectarea drepturilor cetățeanului
- c. Cine mă poate ajuta atunci când am întrebări despre acestea
- d. De ce este important să respect drepturile cetățeanului
- e. Altă variantă (vă rugăm să menționați):

7. Dacă aveți o problemă juridică (legală), cum obișnuiți să procedați?

- a. Solicitați ajutor familiei sau prietenilor pentru a găsi soluții
- b. Apelați la instanțele de judecată

- c. Apelați la mediator
- d. Apelați la arbitraj
- e. Altă variantă
- f. Nu știu

8. Dacă ați fi pus în situația unui litigiu, ce variantă (modalitate) de soluționare a acestuia ați alege?

- a. Instanța de judecată
- b. Mediere
- c. Arbitraj
- d. Nu știu

9. În situația unui litigiu, care este motivul pentru care ați alege ca variantă de soluționare a acestuia medierea?

- a. Timp scurt
- b. Cost redus
- c. Rezolvarea conflictului dintre persoanele implicate
- d. Încredere mai mare
- e. Nu știu

10. În situația unui litigiu, care este motivul pentru care nu ați alege ca variantă de soluționare a acestuia arbitrajul? (nu ați iniția o procedură de arbitraj)

- a. Neîncredere în procedura arbitrajului
- b. Încredere mai mare în instanțele de judecată
- c. Costurile procedurii
- d. Favorizarea celeilalte părți
- e. Alta variantă (vă rugăm să menționați):
- f. Nu știu

11. În situația unui litigiu, ați accepta medierea dacă inițiativa ar aparține celeilalte părți?
- a. Da
 - b. Nu
 - c. Nu știu
12. Dar arbitrajul?
- a. Da
 - b. Nu
 - c. Nu știu
13. Cine ar trebui să îndrume părțile pentru soluționarea litigiului către procedura medierii/arbitrajului?
- a. Avocatul
 - b. Judecătorul
 - c. Procurorul
 - d. Organele de poliție
 - e. Părțile din proces
 - f. Nu știu
14. Care sunt calitățile pe care un mediator/arbitru ar trebui să le aibă:
- a. Să fie imparțial
 - b. Să fie neutru
 - c. Să fie confidențial
 - d. Să fie tolerant
 - e. Să fie binevoitor
 - f. Să fie onest
 - g. Alta varianta (vă rugăm să menționați):
 - h. Nu știu

15. Ce valoare juridică ar trebui să aibă un acord de mediere/hotărâre arbitrară?

- a. Aceeași cu a unei hotărâri judecătorești
- b. Aceeași cu a unui document emis de notarul public
- c. Aceeași cu a unui document emis de către un avocat
- d. Nu are valoare juridică
- e. Nu știu

16. Știți de noile modificări aduse Noilor Coduri?

- a. Da
- b. Nu

17. Cum vă evaluați dvs. gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedură civilă, procedură penală) intrate în vigoare?

- a. Foarte ridicat
- b. Ridicat
- c. Mediu
- d. Scăzut
- e. Foarte scăzut
- f. Deloc

18. Care sunt sursele dvs. de informare cu privire la prevederile noilor coduri?

- a. Mass-media (radio/TV/presa scrisă)
- b. Prietenii, cunoscuții, vecinii, rudele apropiate
- c. Locul de muncă
- d. Internet
- e. Avocat, polițist
- f. Altă variantă (vă rugăm să menționați):

19. Cum considerați informațiile prezentate cetățenilor cu privire la modificările aduse prin noile coduri:

- a. Accesibile (le aflați ușor)
- b. Ușor de înțeles
- c. Prea tehnice (limbaj juridic)
- d. Sunt doar pentru judecători, procurori, avocați, grefieri
- e. Nu sunt într-o exprimare pe care să o înțeleg
- f. Sunt prea greoaie
- g. Altă variantă (vă rugăm să menționați):
- h. Nu știu

20. Cum considerați schimbările aduse prin noile coduri:

- a. Foarte mulțumit
- b. Parțial mulțumit
- c. Parțial nemulțumit
- d. Foarte nemulțumit
- e. Nu știu

ANEXA 2. Frecvențe respondenți

Vârsta

	Frequency	Percent
18-35 ani	160	32,8
36-65 ani	275	56,4
Peste 65	53	10,9
Total	488	100,0

Gen

	Frequency	Percent
Masculin	233	47,7
Feminin	255	52,3
Total	488	100,0

Zona

	Frequency	Percent
Urban	258	52,9
Rural	230	47,1
Total	488	100,0

Studii

	Frequency	Percent
Studii superioare	193	39,5
Studii liceale sau studii postliceale	216	44,3
Studii primare sau gimnaziale	79	16,2
Total	488	100,0

Apartenența la grup țintă

	Frequency	Percent
NU	252	51,6
DA	236	48,4
Total	488	100,0

ANEXA 3. Interpretarea rezultatelor pentru Q1, Q11, Q12, Q16, Q17, Q20 în funcție de: zonă, vârstă, studii, apartenența la grupul țintă.

ANEXA 3.1

1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetateanului?				
		Zona		
		Urban	Rural	
1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetateanului?	Foarte scazut	10	20	30
		33.3%	66.7%	100.0%
	Scazut	42	62	104
		40.4%	59.6%	100.0%
	Mediu	107	81	188
		56.9%	43.1%	100.0%
	Ridicat	89	66	155
		57.4%	42.6%	100.0%
	Foarte ridicat	10	1	11
		90.9%	9.1%	100.0%
Total		258	230	488
		52.9%	47.1%	100.0%

1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoastere a drepturilor cetateanului?					
		Studii			Total
		Studii superioare	Studii liceale sau studii postliceale	Studii primare sau gimnaziale	
1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoastere a drepturilor cetateanului?	Foarte scazut	2	13	15	30
		6.7%	43.3%	50.0%	100.0%
	Scazut	29	33	42	104
		27.9%	31.7%	40.4%	100.0%
	Mediu	66	108	14	188
		35.1%	57.4%	7.4%	100.0%
	Ridicat	87	60	8	155
		56.1%	38.7%	5.2%	100.0%
	Foarte ridicat	9	2	0	11
		81.8%	18.2%	0.0%	100.0%
Total		193	216	79	488
		39.5%	44.3%	16.2%	100.0%

1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului?					
		Varsta			Total
		18-35 ani	36-65 ani	Peste 65	
1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului?	Foarte scăzut	6 20.0%	17 56.7%	7 23.3%	30 100.0%
	Scăzut	32 30.8%	49 47.1%	23 22.1%	104 100.0%
	Mediu	68 36.2%	107 56.9%	13 6.9%	188 100.0%
	Ridicat	51 32.9%	96 61.9%	8 5.2%	155 100.0%
	Foarte ridicat	3 27.3%	6 54.5%	2 18.2%	11 100.0%
Total		160 32.8%	275 56.4%	53 10.9%	488 100.0%

1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului? * Apartenența la grup țintă				
		Apartenența la grup țintă		Total
		NU	DA	
1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului?	Foarte scăzut	8 26.7%	22 73.3%	30 100.0%
	Scăzut	27 26.0%	77 74.0%	104 100.0%
	Mediu	97 51.6%	91 48.4%	188 100.0%
	Ridicat	111 71.6%	44 28.4%	155 100.0%
	Foarte ridicat	9 81.8%	2 18.2%	11 100.0%
Total		252 51.6%	236 48.4%	488 100.0%

ANEXA 3.2

11.In situatia unui litigiu, ati accepta medierea daca initiativa ar apartine celeilalte parti? * Varsta					
		Varsta			Total
		18-35 ani	36-65 ani	Peste 65	
11.Insituati a unui litigiu, ati accepta medierea daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	14	21	1	36
		38.9%	58.3%	2.8%	100.0%
	da	70	145	23	238
		29.4%	60.9%	9.7%	100.0%
	nu stiu	76	109	29	214
		35.5%	50.9%	13.6%	100.0%
Total		160	275	53	488
		32.8%	56.4%	10.9%	100.0%

11.In situatia unui litigiu, ati accepta medierea daca initiativa ar apartine celeilalte parti? * Studii					
		Studii			Total
		Studii superioare	Studii liceale sau studii postliceale	Studii primare sau gimnaziale	
11.Insituati a unui litigiu, ati accepta medierea daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	19	13	4	36
		52.8%	36.1%	11.1%	100.0%
	da	95	106	37	238
		39.9%	44.5%	15.5%	100.0%
	nu stiu	79	97	38	214
		36.9%	45.3%	17.8%	100.0%
Total		193	216	79	488
		39.5%	44.3%	16.2%	100.0%

11.În situația unui litigiu, ați accepta medierea dacă inițiativa ar aparține celeilalte părți? * Zona

		Zona		Total
		Urban	Rural	
11.În situația unui litigiu, ați accepta medierea dacă inițiativa ar aparține celeilalte parti?	nu	21	15	36
		58.3%	41.7%	100.0%
	da	113	125	238
		47.5%	52.5%	100.0%
	nu stiu	124	90	214
		57.9%	42.1%	100.0%
Total		258	230	488
		52.9%	47.1%	100.0%

11.În situația unui litigiu, ați accepta medierea dacă inițiativa ar aparține celeilalte părți? * Apartenența la grup țintă

		Apartenența la grup tintă		
		NU	DA	Total
11.În situația unui litigiu, ați accepta medierea dacă inițiativa ar aparține celeilalte parti?	nu	27	9	36
		75.0%	25.0%	100.0%
	da	134	104	238
		56.3%	43.7%	100.0%
	nu știu	91	123	214
		42.5%	57.5%	100.0%
Total		252	236	488
		51.6%	48.4%	100.0%

ANEXA 3.3

12.In situatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti? * Varsta					
		Varsta			
		18-35 ani	36-65 ani	Peste 65	Total
12.Insituatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	26	58	10	94
		27.7%	61.7%	10.6%	100.0%
	da	34	71	9	114
		29.8%	62.3%	7.9%	100.0%
	nu stiu	100	146	34	280
		35.7%	52.1%	12.1%	100.0%
Total		160	275	53	488
		32.8%	56.4%	10.9%	100.0%

12.In situatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti? * Studii					
		Studii			Total
		Studii superioare	Studii liceale sau studii postliceale	Studii primare sau gimnaziale	
12.Insituatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	42	42	10	94
		44.7%	44.7%	10.6%	100.0%
	da	42	50	22	114
		36.8%	43.9%	19.3%	100.0%
	nu stiu	109	124	47	280
		38.9%	44.3%	16.8%	100.0%
Total		193	216	79	488
		39.5%	44.3%	16.2%	100.0%

12.In situatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti? * Zona				
		Zona		
		Urban	Rural	
12.Insituatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	50	44	94
		53.2%	46.8%	100.0%
	da	59	55	114
		51.8%	48.2%	100.0%
	nu stiu	149	131	280
		53.2%	46.8%	100.0%
Total		258	230	488
		52.9%	47.1%	100.0%

12.In situatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti? ^ Zona				
		Zona		
		Urban	Rural	
12.Insituatia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	50	44	94
		53.2%	46.8%	100.0%
	da	59	55	114
		51.8%	48.2%	100.0%
	nu stiu	149	131	280
		53.2%	46.8%	100.0%
Total		258	230	488
		52.9%	47.1%	100.0%

ANEXA 3.4

16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri? * Varsta					
		Varsta			Total
		18-35 ani	36-65 ani	Peste 65	
16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri?	nu	122	174	38	334
		36.5%	52.1%	11.4%	100.0%
	da	38	100	15	153
		24.8%	65.4%	9.8%	100.0%
	6	0	1	0	1
		0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
Total		160	275	53	488
		32.8%	56.4%	10.9%	100.0%

16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri? * Studii					
		Studii			Total
		Studii superioare	Studii liceale sau studii postliceale	Studii primare sau gimnaziale	
16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri?	nu	117	143	74	334
		35.0%	42.8%	22.2%	100.0%
	da	76	72	5	153
		49.7%	47.1%	3.3%	100.0%
	6	0	1	0	1
		0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
Total		193	216	79	488
		39.5%	44.3%	16.2%	100.0%

16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri? * Zona				
		Zona		Total
		Urban	Rural	
16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri?	nu	170	164	334
		50.9%	49.1%	100.0%
	da	87	66	153
		56.9%	43.1%	100.0%
	6	1	0	1
		100.0%	0.0%	100.0%
Total		258	230	488
		52.9%	47.1%	100.0%

16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri? * Apartenenta la grup tinta				
		Apartenenta la grup tinta		Total
		NU	DA	
16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri?	nu	164	170	334
		49.1%	50.9%	100.0%
	da	87	66	153
		56.9%	43.1%	100.0%
	6	1	0	1
		100.0%	0.0%	100.0%
Total		252	236	488
		51.6%	48.4%	100.0%

ANEXA 3.5

17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare? * Varsta					
		Varsta			Total
		18-35 ani	36-65 ani	Peste 65	
17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare?	deloc	26	34	12	72
		36.1%	47.2%	16.7%	100.0%
	foarte scazut	21	32	7	60
		35.0%	53.3%	11.7%	100.0%
	scazut	45	92	19	156
		28.8%	59.0%	12.2%	100.0%
	mediu	54	84	10	148
		36.5%	56.8%	6.8%	100.0%
	ridicat	13	30	5	48
		27.1%	62.5%	10.4%	100.0%
	foarte ridicat	1	3	0	4
		25.0%	75.0%	0.0%	100.0%
Total		160	275	53	488
		32.8%	56.4%	10.9%	100.0%

17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare? * Studii					
		Studii			Total
		Studii superioare	Studii liceale sau studii postliceale	Studii primare sau gimnaziale	
17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare?	deloc	23	21	28	72
		31.9%	29.2%	38.9%	100.0%
	foarte scazut	20	18	22	60
		33.3%	30.0%	36.7%	100.0%
	scazut	50	89	17	156
		32.1%	57.1%	10.9%	100.0%
	mediu	63	74	11	148
		42.6%	50.0%	7.4%	100.0%
	ridicat	34	13	1	48
		70.8%	27.1%	2.1%	100.0%
	foarte ridicat	3	1	0	4
		75.0%	25.0%	0.0%	100.0%
Total		193	216	79	488
		39.5%	44.3%	16.2%	100.0%

17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare? * Zona				
		Zona		Total
		Urban	Rural	
17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare?	deloc	35	37	72
		48.6%	51.4%	100.0%
	foarte scazut	26	34	60
		43.3%	56.7%	100.0%
	scazut	84	72	156
		53.8%	46.2%	100.0%
	mediu	80	68	148
		54.1%	45.9%	100.0%
	ridicat	30	18	48
		62.5%	37.5%	100.0%
	foarte ridicat	3	1	4
Total		258	230	488
		52.9%	47.1%	100.0%

17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare? * Apartenenta la				
		Apartenenta la grup tinta		Total
		NU	DA	
17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare?	deloc	31	41	72
		43.1%	56.9%	100.0%
	foarte scazut	25	35	60
		41.7%	58.3%	100.0%
	scazut	75	81	156
		48.1%	51.9%	100.0%
	mediu	84	64	148
		56.8%	43.2%	100.0%
	ridicat	33	15	48
		68.8%	31.3%	100.0%
	foarte ridicat	4	0	4
Total		252	236	488
		51.6%	48.4%	100.0%

ANEXA 3.6

20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri * Varsta					
		Varsta			Total
		18-35 ani	36-65 ani	Peste 65	
20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri	Nu stiu	85	126	34	245
		34.7%	51.4%	13.9%	100.0%
	Foarte nemultumit	3	11	4	18
		16.7%	61.1%	22.2%	100.0%
	Partial nemultumit	29	63	8	100
		29.0%	63.0%	8.0%	100.0%
	partial multumit	43	73	7	123
		35.0%	59.3%	5.7%	100.0%
foarte multumit	0	2	0	2	
	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%	
Total		160	275	53	488
		32.8%	56.4%	10.9%	100.0%

20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri * Studii					
		Studii			Total
		Studii superioare	Studii liceale sau studii postliceale	Studii primare sau gimnaziale	
20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri	Nu stiu	81	104	60	245
		33.1%	42.4%	24.5%	100.0%
	Foarte nemultumit	4	13	1	18
		22.2%	72.2%	5.6%	100.0%
	Partial nemultumit	53	43	4	100
		53.0%	43.0%	4.0%	100.0%
	partial multumit	55	55	13	123
		44.7%	44.7%	10.6%	100.0%
	foarte multumit	0	1	1	2
		0.0%	50.0%	50.0%	100.0%
Total		193	216	79	488
		39.5%	44.3%	16.2%	100.0%

20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri * Zona Crosstabulatio				
		Zona		
		Urban	Rural	
20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri	Nu stiu	127	118	245
		51.8%	48.2%	100.0%
	Foarte nemultumit	15	3	18
		83.3%	16.7%	100.0%
	Partial nemultumit	49	51	100
		49.0%	51.0%	100.0%
	partial multumit	67	56	123
		54.5%	45.5%	100.0%
	foarte multumit	0	2	2
		0.0%	100.0%	100.0%
Total		258	230	488
		52.9%	47.1%	100.0%

20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri * Apartenenta la grup tinta				
		Apartenenta la grup tinta		
		NU	DA	
20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri	Nu stiu	99	146	245
		40.4%	59.6%	100.0%
	Foarte nemultumit	12	6	18
		66.7%	33.3%	100.0%
	Partial nemultumit	53	47	100
		53.0%	47.0%	100.0%
	partial multumit	87	36	123
		70.7%	29.3%	100.0%
	foarte multumit	1	1	2
		50.0%	50.0%	100.0%
Total		252	236	488
		51.6%	48.4%	100.0%

ANEXA 3.8

1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului? * Județ											
		Județ									Total
		Alba	Arges	Bistrita-Năsăud	Hunedoara	Maramures	Salaj	Satu Mare	Sibiu	Valcea	
1.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a drepturilor cetățeanului?	Foarte scăzut	0	0	1	1	0	13	2	10	3	30
	Scăzut	3	7	5	5	6	21	16	22	19	104
	Mediu	17	28	24	15	27	11	21	21	24	188
	Ridicat	19	46	25	23	41	0	1	0	0	155
	Foarte ridicat	1	3	0	2	5	0	0	0	0	11
Total		40	84	55	46	79	45	40	53	46	488

ANEXA 3.9

11. In situatia unui litigiu, ati accepta medierea daca initiativa ar apartine celeilalte parti? * Judet											
		Judet									Total
		Alba	Arges	Bistrita-Năsăud	Hunedoara	Maramures	Salaj	Satu Mare	Sibiu	Valcea	
11. In situatia unui litigiu, ati accepta medierea daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	3	14	5	4	5	1	3	0	1	36
	da	27	44	32	23	40	31	11	11	19	238
	nu stiu	10	26	18	19	34	13	26	42	26	214
Total		40	84	55	46	79	45	40	53	46	488

ANEXA 3.10

12.Insiutuia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti? * Judet											
		Judet									Total
		Alba	Arges	Bistrita-Năsăud	Hunedoara	Maramures	Salaj	Satu Mare	Sibiu	Valcea	
12.Insiutuia unui litigiu, ati accepta arbitrajul daca initiativa ar apartine celeilalte parti?	nu	15	28	14	17	11	5	3	0	1	94
	da	16	24	11	3	22	24	9	0	5	114
	nu stiu	9	32	30	26	46	16	28	53	40	280
Total		40	84	55	46	79	45	40	53	46	488

ANEXA 3.11

16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri? * Judet											
		Judet									Total
		Alba	Arges	Bistrita-Năsăud	Hunedoara	Maramures	Salaj	Satu Mare	Sibiu	Valcea	
16.Stiti de noile modificari aduse Noile Coduri?	nu	20	59	31	14	49	43	22	51	46	335
	da	20	25	24	32	30	2	18	2	0	153
Total		40	84	55	46	79	45	40	53	46	488

ANEXA 3.12

17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare? * Judet											
		Judet									Total
		Alba	Arges	Bistrita-Năsăud	Hunedoara	Maramures	Salaj	Satu Mare	Sibiu	Valcea	
17.Cum va evaluați dvs gradul de cunoaștere a prevederilor noilor coduri (civil, penal, procedura civila, procedura penala) intrate in vigoare?	deloc	1	9	1	0	1	16	3	33	8	72
	foarte scazut	0	4	1	1	8	13	10	7	16	60
	scazut	20	22	22	16	25	7	9	13	22	156
	mediu	12	35	25	18	31	9	18	0	0	148
	ridicat	7	12	5	11	13	0	0	0	0	48
	foarte ridicat	0	2	1	0	1	0	0	0	0	4
Total		40	84	55	46	79	45	40	53	46	488

ANEXA 3.13

20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri * Judet											
		Judet									Total
		Alba	Arges	Bistrita-Năsăud	Hunedoara	Maramures	Salaj	Satu Mare	Sibiu	Valcea	
20.Cum considerati schimbarile aduse prin noile coduri	Nu stiu	12	22	15	12	16	43	26	53	46	245
	Foarte nemultumit	4	5	0	3	2	0	4	0	0	18
	Partial nemultumit	13	12	23	19	24	2	7	0	0	100
	partial multumit	11	44	17	12	36	0	3	0	0	123
	foarte multumit	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
Total		40	84	55	46	79	45	40	53	46	488